

Kurzus kódja: FLM-233.05; BMA-FLMD16-111.07

Kurzus címe: Magyar film az 1980–90-es években

Tanár neve: Gelencsér Gábor

Kurzus időpontja, helye: hétfő 9 00–10 30 34

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: Az előadásokon a nyolcvanas évek első felében kibontakozó, majd elhaló korszakváltó törekvésektől tekintjük át a magyar filmművészet történetét az ezredfordulóig. Előzményéhez, a hetvenes évek filmtörténetéhez kapcsolódva a társadalmi, politikai és kulturális, valamint intézménytörténeti folyamatoknak elsősorban formai következményeit vizsgáljuk. A stílusirányzatok közül a nyolcvanas években egymással szemben kibontakozó új akadémiizmussal és új érzékenységgel foglalkozunk hangsúlyosan, s a rendszerváltás és a kilencvenes évek fejleményeit is ebből a kettősségből igyekszünk értelmezni.

Elsajátítandó kompetenciák: tudás: tájékozódás a magyar filmtörténetben
képesség: a kulturális jelenségek és azok történeti beágyazottságának értelmezése
attitűd: történetileg és társadalmilag meghatározott kulturális jelenségek megértése és elfogadása
autonómia és felelősség: olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot kialakítása, amely segíti önmaga és környezete fejlődését.

Módszer: Power Point Prezentációval és filmrészletekkel illusztrált előadás.

Tematika:

1. Korszakváltó életművek: a) Gothár Péter
2. b) Bódy Gábor
3. c) Tarr Béla
4. Az új érzékenységtől az új hatásosságig (BBS, Xantus, Monory, Kamondi)
5. Új akadémiizmus (Szabó; koprodukciónak)
6. Grotteszk irónia (Jancsó 1987-től induló korszakai)
7. A rendszerváltás filmjei (ötvenes évek-filmek, publicisztikus filmek)
8. A fekete széria (Enyedi, Janisch, Szász, Fehér)
9. Szórakoztató filmek (Tímár; színészrendezők; a szórakoztató-műfaji film új generációja)
10. A non professional film (Szőke, Ács, KVB, Buharovok)
11. Szomjas György és Grunwalsky Ferenc

Kurzus teljesítésének követelményei: az előadások anyaga, a vetített filmek ismerete, szakirodalmi olvasottság; a számonkérés módja: kollokvium

Kötelező filmek:

1. Gothár Péter: *Ajándék ez a nap* (1979)
2. Gothár Péter: *Idő van* (1985)
3. Bódy Gábor: *Amerikai anizs* (1975)
4. Bódy Gábor: *Kutya éji dala* (1983)
5. Tarr Béla: *Őszi almanach* (1984)
6. Tarr Béla: *Kárhozat* (1987)
7. Szirtes András: *Pronuma bolyok története* (1983)
8. Xantus János: *Eszkimó asszony fázik* (1983)
9. Monory M. András: *Meteo* (1989)
10. Szabó István: *Mephisto* (1981)
11. Szabó István: *Édes Emma, drága Böbe* (1991)
12. Bereményi Géza: *Eldorádó* (1988)
13. Jancsó Miklós: *Szörnyek évadja* (1987)
14. Fekete Ibolya: *Bolse Vita* (1996)
15. Enyedi Ildikó: *Az én XX. századom* (1989)
16. Fehér György: *Szürkület* (1990)
17. Janisch Attila: *Árnyék a havon* (1991)
18. Tímár Péter: *Egészséges erotika* (1985)
19. Koltai Róbert: *Sose halunk meg* (1992)
20. Szőke András: *Vattatyúk* (1991)
21. Szomjas György: *Roncsfilm* (1991)

- Kötelező irodalom:** A szabadság csele. Tabuk és totemek. *Filmvilág*, 90/9. 3–9.
http://filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=4691
- Báron György: „Az arcomat a fénybe fordítom”. Grunwalsky-töredékek. *Metropolis*, 1997/tél–1998/tavaszi, 64–78. <http://metropolis.org.hu/az-arcomat-a-fenybe-forditom>
- Beke László: „Kijöttél a moziból, de nem vagy még mindenem túl”. A Kőbányai Filmstúdióról. *Filmkultúra*, 85/6. 9–11.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=508&name=1985_6sz.pdf
- Bikácsy Gergely: Végkifejlet. Grunwalsky Ferenc trilógiája. *Filmkultúra*, 92/6. 17–26.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=1233&name=Filmkultura_1992_6.pdf
- Bíró Gyula: Három „deviáns” karrier. Könnyű vér; Kicsi, de nagyon erős; Céllövölde. *Filmkultúra*, 90/5. 41–46. https://mandadb.hu/common/file-servlet/document/512188/default/doc_url/1990_5sz.pdf
- Bíró Yvette: Lidércvalcer. *Metropolis*, 2002/1. 32–37.
<http://metropolis.org.hu/lidercvalcer-1>
- Élet-balett. Angyali üdvözlét. *Filmvilág* 1984/9. 6–13.
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6315
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6316
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6317
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6318
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6319
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6320
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6321
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6322
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6323
- Forgách András: A későromantika előérzete. *Filmvilág*, 96/2. 4–7.
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=217
- Gelencsér Gábor: *Más világok*. Palatinus, Budapest, 2005, 155–215.
- Gelencsér Gábor: A kezdet vége. Közellátások a nyolcvanas-kilencvenes évek magyar filmművészetéhez. *Filmkultúra*, 95/4.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=572&name=1995_4sz.pdf
- Gelencsér Gábor: *Káoszkerítő*. Gothár Péter filmjei. Novella, Budapest, 2006, 5–21.
- Györfy Miklós: A tízedik évtized. A kilencvenes évek magyar játékfilmje. In: Györfy M.: *A tízedik évtized*. Palatinus – Magyar Nemzeti Filmarchívum, Budapest, 2001. 257–371.
- György Péter: A múlandóság építészai. Filmgyári menedék. *Filmvilág*, 1986/5. 9–15.
http://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=5816
- Hirsch Tibor: Jancsó búcsúzásai. *Metropolis*, 2001/3. 26–38.
<http://metropolis.org.hu/jancso-bucsuzasai-1>
- Kovács András Bálint: A történelmi horror. Az erőszak ábrázolása a nyolcvanas évek magyar filmjeiben. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 283–298.
- Kovács András Bálint: Egy műfajváltásról [Őszi almanach]. *Filmkultúra*, 85/1. 25–29.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=501&name=1985_1sz.pdf
- Kovács András Bálint: Filmmágia. A kommunikáció mítosza Bódy Gábor művészetében. *Filmvilág*, 88/7. 28–33.
http://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=4983
- Kovács András Bálint: „Gyönyörű válság”. A Társulás stúdió előzményei és törekvései. *Filmvilág*, 82/3. 3–5. http://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=7148
- Kovács András Bálint: Nyolcvanas évek: a romlás virágai. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 240–282.
- Kovács András Bálint: Tarr szerint a világ. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 314–339.
- Kovács András Bálint: Új kiáltás. Fiatal filmesek. *Filmvilág*, 90/4. 4–7.
http://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=4317
- Magyar film az 1980-as években. *Metropolis*, 2010/4. [tematikus szám]
- Milarepaverzió. Az „új érzékenység” határai. *Filmvilág*, 85/7. 18–27. [kerekasztal-beszélgetés] http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6067
- Nagy Zsolt: „... csak előbb lágyan tönkremegyünk”. Anzix a nyolcvanas évekből. *Filmkultúra*, 89/3. 36–44.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=617&name=fk_1989_3sz.compressed.pdf

Pápai Zsolt (2006): Kutya éji dala. Az új érzékenység és a magyar posztmodern film első hulláma. *Film.hu*, 2006. október 3.
<http://archiv.magyar.film.hu/filmtortenet/mufajok/kutyak-eji-dala-az-uj-erzenyseg-es-a-magyar-posztmodern-film-első-hullama-mufajelemzes.html>

Peternák Miklós: KVB. A Közgáz Vizuális Brigád. *Filmkultúra*, 91/3. 37–40.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=539&name=1991_3sz.pdf

Petschnig Mária – Kéri László: Mire van idő? A 80-as évek filmjeinek társadalomképe. *Filmkultúra*, 86/9. 59–69.
https://www.filmarchiv.hu/pdf/viewer.html?id=714&name=Filmkultura_1986_9.pdf

Szabó Miklós: Tábori palackposták. Történelmi dokumentumfilmekről. *Filmvilág*, 88/4. 2–5. http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=5041

Szilágyi Ákos: Az elmesélt Én. Az „új érzékenység” határai. *Filmvilág*, 85/7. 27–29.
http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=6068

Vidovszky György: A videóképek Jancsó Miklós filmjeiben. *Metropolis*, 2002/1. 8–30.
<http://metropolis.org.hu/a-videokep-jancso-miklos-filmjeiben-1>

Zalán Vince (szerk.): Magyar filmrendezőportrék. Osiris, Budapest, 2004, 51–130, 266–286.
